

Джерела та література

1. Колесніков А. Штучний інтелект: переваги та загрози використання . *Електронний журнал « Ефективна економіка »* включено до переліку наукових фахів видань України з питань економіки.
2. Лучик В. Виклики і загрози розвитку штучного інтелекту. Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму : Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, Кам'янець-Подільський, Україна, 19–20 трав. 2023. Кам'янець-Подільський, 2023. С. 80–82.
3. Сахно Л. Штучний інтелект у закладах вищої освіти: проблеми та перспективи. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти* : збірник науково-методичних праць. Запоріжжя, 2024. С. 340–349.

УДК: 930.2:004

Руслан Галушка

Науковий керівник: Леся Алексієвець, д-р істор. наук, проф.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ АРХІВІВ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ГЕНЕАЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ

Анотація. У доповіді розглядається вплив діджиталізації архівів на розвиток генеалогічних досліджень в Україні, що суттєво розширює доступ до джерельної бази та створює зручніші умови для роботи дослідників. Аналізуються процеси оцифрування документів, створення електронних каталогів та запуск цифрових платформ, що дозволяють дистанційно опрацьовувати матеріали й популяризують генеалогію. Висвітлюється роль державних архівів, міжнародних організацій та незалежних ентузіастів у формуванні багаторівневої системи доступу до історичних даних. У підсумку цифровізація сприяє збереженню архівної спадщини та робить її доступною для дослідників різного рівня.

Ключові слова: діджиталізація архівів, генеалогія, оцифрування документів, онлайн-архіви

Ruslan Halushka

Scientific supervisor: Lesya Alexiyevets, Dr. of Historical Sciences, Prof.

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

DIGITIZATION OF ARCHIVES AS FACTOR FOR THE DEVELOPMENT OF GENEALOGICAL RESEARCHES IN UKRAINE

Упродовж останніх років діджиталізація архівів в Україні стала одним із ключових чинників розвитку генеалогічних досліджень, суттєво розширивши доступ до джерельної бази та створивши значно комфортніші умови для роботи дослідників. Оцифрування метричних книг, ревізійних розписів, сповідних відомостей, переписів та інших документів, що, іноді можуть бути недоступними через поганий фізичний стан чи віддаленість архівів, забезпечило можливість дистанційного опрацювання джерел і дало поштовх до популяризації генеалогії як у науковому, так і в аматорському середовищі. Поява електронних каталогів, різноманітних цифрових платформ і міжнародних проєктів співпраці сприяє збереженню архівної спадщини та створює нові шляхи взаємодії з історичною інформацією, роблячи генеалогічні студії масовішими, доступнішими та інноваційнішими.

Можна виокремити три основні джерела поповнення електронних «архівів», кожне з яких має свої особливості та рівень доступності. Перш за все — це державні архівні установи, які власними силами та технікою здійснюють оцифрування фондів. Важливу роль відіграють

українські та міжнародні організації, що проводять цифровізацію. І третім надважливим джерелом є діяльність незалежних дослідників та ентузіастів, які публікують у відкритому доступі власні скани й фотографії архівних документів.

Отже, розгляньмо кожен з них детальніше. Найбільш впорядкованим джерелом цифрових матеріалів є державні архівні установи, які здійснюють системне та стандартизоване оцифрування власних фондів. Завдяки цьому, отримуємо цифрові копії високої якості із гарантією довготривалого зберігання. Оскільки державні архіви є офіційними державними інституціями, вони регулярно отримують бюджетні дотації, цільові програми фінансування та зовнішню технічну допомогу, що дає змогу підтримувати й розширювати процеси оцифрування. Наприклад, у 2024 році було оголошено про масштабну допомогу: США разом з ALIPH (ALIPH — Міжнародного альянсу захисту культурної спадщини в зоні конфліктів) запустили проєкт, на який виділено 645 тис. доларів, спрямований на захист та оцифрування колекцій Державної архівної служби України, забезпечивши навчання персоналу та збереження ключових документів української історії [US Embassy]. Цікаво те, що зараз оцифровано приблизно 4% НАФ, проте, цей процес стрімко набирає обертів і Україна може стати першою у світі за масштабами діджиталізації архівів [інтерфакс]. Зараз активно розвивається Міжархівний пошуковий портал, створений у 2022 році для доступу до цифрових ресурсів усіх архівів України. Станом на листопад 2025 року до цієї платформи доєдналося вже 10 архівних установ, серед яких ЦДІАК, ЦДІАЛ, та 3 обласні державні архіви [МПП]. І навіть кожен окремий архів має на своєму сайті розділ із частиною оцифрованих справ.

Другим надпотужним джерелом цифровізації є окремі організації, спілки чи установи. Вони здійснюють оцифрування у різних масштабах, залежно від самих інституцій. Передовою в цьому плані є американська компанія FamilySearch, метою якої є зібрати якнайбільшу кількість генеалогічних документів зі всього світу. Їхній однойменний онлайн-ресурс містить, серед іншого й копії українських справ, що були зроблені, починаючи з 1993 року [Ніколаєва, с. 105]. 2 червня 2020 року було підписано Меморандум про співробітництво між Державною архівною службою України та корпорацією Family Search International, що передбачає укладання подальших угод між FamilySearch та окремими державними архівами України [іст правда]. А вже у травні 2024 було підписано такі угоди 26 державними архівами [вже 26]. Також мають місце невеликі спілки, організовані групою ентузіастів у форматі тематичних проєктів, зосереджених на певних регіонах або спільнотах. Наприклад — польський «Wołyn Metryki», спрямований на оцифрування, зберігання та індексацію метричних матеріалів із теренів Волині, чи «Gesher Galicia», не суто генеалогічна ініціатива, але одним із напрямків її роботи є робота зі збирання документів, пов'язаних з генеалогією євреїв Галичини. Також варто додати, що існує безліч менших регіональних проєктів, які можуть навіть не мати власного сайту, а просто зберігати матеріали у хмарних сховищах, як Google Drive.

Останню групу становлять незалежні дослідники та ентузіасти, чий внесок є найменшим за обсягом, однак не менш важливим для розвитку цифрового архівного середовища. Вони публікують у відкритому доступі власні скани й фотографії документів, зроблені під час роботи в читальних залах архівів або отримані з приватних колекцій чи іншим шляхом, тим самим збагачуючи доступний масив джерел. Прикладом такого простору є Вікіджерела, де поряд із впорядкованими архівними описами можна розміщувати й власноруч оцифровані матеріали, роблячи їх доступними широкому колу дослідників.

Наприкінці зазначимо, що окрім зручності доступу і використання діджиталізація дозволяє вберегти справи від механічних пошкоджень через часте користування, і що найважливіше — убезпечує нас від цілковитої їх втрати, що особливо актуально в час війни.

Оцифрування архівів в Україні суттєво змінило характер генеалогічних досліджень, зробивши джерела значно доступнішими та зручнішими для опрацювання. Поява державних, організаційних і приватних ініціатив створила розгалужену систему цифрових ресурсів, що взаємодоповнюють одне одного. Кожен із цих напрямів — від масштабних державних проєктів

до внеску окремих ентузіастів — відіграє свою роль у збереженні та поширенні історичних документів. У підсумку цифровізація не лише сприяє розвитку генеалогії, а й перетворює архівну спадщину на доступний ресурс для дослідників різних рівнів.

Джерела та література

1. Metryki Wołyń. URL: [<https://wolyn-metryki.pl/joomla/index.php>].
2. The Vital Records Project | Gesher Galicia. URL: [<https://www.geshergalicia.org/projects/vital-records-census/>].
3. U.S. Department of State Announces Project to Protect Ukrainian State Archives | US Embassy in Ukraine. URL: [<https://ua.usembassy.gov/u-s-department-of-state-announces-project-to-protect-ukrainian-state-archives/>].
4. Вже 26 державних архіви уклали міжнародні угоди про масове оцифрування документів | Урядовий портал. URL: [<https://www.kmu.gov.ua/news/vzhe-26-derzhavnykh-arkhivny-uklaly-mizhnarodni-uhody-pro-masove-otsyfruvannia-dokumentiv>]
5. Голова Укрдержархіву: Думаю, що в 2025 р. Україна очолить світовий рейтинг зі швидкості оцифрування архівів | Інтерфакс—Україна. URL: [<https://interfax.com.ua/news/general/1056210.html>].
6. Міжархівний пошуковий портал. URL: [<https://searcharchives.net.ua/>].
7. Ніколаєва А. А тепер і спитати немає в кого... Як дослідити історію свого роду? Київ: Лабораторія, 2025. 304 с.
8. Україна та США разом оцифруватимуть архівні документи | Історична правда .URL: [<https://www.istpravda.com.ua/short/2020/06/2/157600/>].

УДК 331.108.2

Юрій Гумен, канд. істор. наук, доц.; Єлизавета Заяць

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДБОРУ ПЕРСОНАЛУ

***Анотація.** Публікацію присвячено дослідженню сучасних технологій підбору персоналу. Визначено актуальність даного підходу для бізнесу та напрями зміни підходів в підборі персоналу від традиційних до сучасних, які оперують цифровими технологіями та орієнтовані на залучення талановитих працівників з притаманним креативним та інноваційним мисленням, бажанням кар'єрного розвитку, належними компетентностями та досвідом.*

***Ключові слова:** підбір персоналу, людський капітал, ринок праці*

Yuriy Humen, Ph.D., Assoc. Prof.; Elizaveta Zayats

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

MODERN RECRUITMENT TECHNOLOGIES

На сучасному етапі розвитку все гостріше постає питання формування та розвитку якісного людського капіталу. В кадрових питаннях бізнес вже поступово відходить від планування виробничих ресурсів до управління талантами. На ринку праці стрімко зростає конкуренція за кваліфіковані кадри. З метою забезпечення якісного підбору персоналу використовуються сучасні методи (технології) підбору персоналу, які є адаптованими до вимог сьогодення: автоматизація, соціальні мережі, швидка комунікація.

Підбір персоналу є важливим та відповідальним етапом в розвитку будь-якої компанії, адже від якісного складу персоналу, його вміння працювати на спільний результат та бажання кар'єрного розвитку залежить успішність діяльності компанії.

Методи та технології підбору персоналу на сучасному етапі розвитку, враховуючи бурхливий розвиток цифрових технологій, зазнають кардинальних змін. Значна кількість